

Олександр Ракоцило

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ПРИ РОЗРОБЦІ ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТІВ ЩОДО РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті проаналізовано нормативно-правове забезпечення формування та реалізації прогнозних і програмних документів щодо регіонального розвитку, зацентовано увагу на організаційній складовій цього процесу, обґрунтовано доцільність створення специфічної проектно-орієнтованої організаційної структури управління програмами розвитку регіонів та міст.

Ключові слова: державна стратегія регіонального розвитку, регіональна стратегія розвитку, програми соціально-економічного розвитку, прогнозування, програмування, проект.

⇒ Аналіз сучасних моделей регіонального розвитку показує, що вони, в кінцевому рахунку, представляють собою взаємодію трьох відмінних технологій:

- інтелектуальної технології, що відповідає за розробку картини майбутнього, формулювання проблем і пошук найефективніших рішень (стратегічне планування розвитку регіонів та міст);
- управлінської технології (або технології територіального планування), що забезпечує реалізацію поставлених цілей регіонального розвитку з урахуванням реальних часових, фінансових, організаційних, людських та інших ресурсів;
- інституціональної (або політичної) технології на рівні державного регулювання регіонального розвитку через реформи та державні й регіональні цільові програми, що забезпечує врахування різноманітних факторів регіонального розвитку у межах країни, узгодження інтересів з цілями та пріоритетами різного рівня, формування консенсусу учасників, забезпечення контролю за виконанням встановлених «правил гри».

Перетинання (у різних формах залежності від моделі регіональної політики) цих трьох технологій відбувається в процесі розробки програми розвитку регіону чи міста. Найчастіше під цим процесом розуміють складання документа або комплексу документів під назвою «Програма...» з відповідним набором підписів офіційних осіб та печаток державних установ. Як правило, при цьому випускається з виду, що програма – це ще і специфічна форма організації, що потребує відповідних спеціальних організаційних дій. І, найчастіше, специфіка програмної організації підміняється організацією адміністративною, яка в цих випадках не спрацьовує.

Адже, специфіку ефективного управління програмами розвитку регіонів та міст визначає їх комплексність, багатогранність, бюджетність та довготривалість. Реалізація програми розвитку регіону – це багаторівневий послідовності робіт, тривалі ланцюги узгоджень, взаємозалежності, складні схеми бюджетування, балансування цілей та перерозподіл ресурсів. Важливо зазначити, що в кінцевому рахунку для програм регіонального розвитку необхідний специфічний контроль за досягненням

Друга – оптимізація та удосконалення сил цивільного захисту.

Основною метою оптимізації та удосконалення сил цивільного захисту є визначення та створення оптимально-необхідного складу та кількості сил цивільного захисту для здійснення ефективних дій з ліквідації всіх видів надзвичайних ситуацій, а також забезпечення їх функціонування і готовності до дій.

3. Стратегія удосконалення державного управління і реагування у разі загрози та виникнення надзвичайних та інших кризових ситуацій.

а) Основною метою удосконалення державного управління є:

- забезпечення ефективної системи державного впливу на процеси цивільного захисту;
- формування цілісної системи законодавства з питань цивільного захисту, максимально адаптованої до потреб суспільного життя та міжнародних стандартів.

Основним механізмом державного управління у сфері цивільного захисту має бути: Єдина система цивільного захисту, як сукупність органів управління та підпорядкованих їм сил і засобів, на які покладається реалізація заходів державної політики у сфері цивільного захисту. Діяльність Єдиної системи цивільного захисту повинна забезпечуватись створенням та функціонуванням функціональних та територіальних підсистем на державному, регіональному, місцевому та об'єктовому рівнях.

4. Розвиток та удосконалення інформаційно-аналітичної системи цивільного захисту та інформатизації управління при загрозі та виникненні надзвичайних ситуацій

5. Оптимізація системи фінансового і матеріально-технічного забезпечення для запобігання, ліквідації надзвичайних ситуацій та їх наслідків

6. Оптимізація та удосконалення системи освіти і науки, підвищення ефективності підготовки кадрів, керівного складу та фахівців з цивільного захисту.

Подальші наукові розвідки в окресленому напрямі мають бути в царині механізму узгодження дій різних гілок влади, перш за все, на регіональному й місцевому рівнях, у питання цивільного захисту.

Література.

1. Блажчук К. Удосконалюємо класифікатор надзвичайних ситуацій / К. Блажчук // Надзвичайна ситуація. – 2010. – № 1. – С. 22–23.
2. Орчинський В. Запаси для безпеки стають небезпекою / В. Орчинський, Д. Гаврилюк // Надзвичайна ситуація. – 2010. – № 1. – С. 20–21.
3. Проект Концепції Державної цільової програми розвитку системи цивільного захисту на період до 2013 року. Додаток до доручення МНС України від 28.04.2007, № В-245. – Режим доступу : <http://www.apbu.edu.ua/ukr/science>.
4. Труш О.О. Механізми реалізації державної політики у сфері цивільного захисту в Україні // Теорія та практика державного управління. – 2010. – № 4. – С. 137–145.

задоволеності основного замовника – населення – за очевидними критеріями успішності реалізації регіональної програми: якісне зростання рівня життя населення регіону.

Найяскравішим прикладом використання методології управління державними проектами і програмами є створення колективом авторів (результат сумісної роботи Української асоціації управління проектами та НАЕК «Енергоатом») «Системи прогнозованого активного управління проектами і програмами соціально-економічного розвитку України у сфері освіти, науки та виробництва», що була представлена на здобуття Державної премії України в галузі науки і техніки за 2009 рік [3]. В основу даної системи покладено якісно нову технологію систем проактивного управління проектами і програмами, що суміщає методи і засоби збору, обробки, зберігання та використання інформації як в управлінні проектами державних установ, організацій та підприємства, що функціонують в сферах освіти, науки і виробництва, так і в проектах розвитку цих організацій [4].

Механізми державного управління науково-технічними програмами та проектами соціально-економічного розвитку регіону ретельно досліджені вітчизняним науковцем Морозовим Є. Л. [2], питанням запровадження методології проектного менеджменту в систему муніципального управління присвячено наукові дослідження: Шарова Ю. П. [16, 17], Чикаренко І. А. [13], Цегольник П. А. [15], практичні інструменти проектно-орієнтованого управління регіональним та місцевим розвитком розроблено науковою групою під керівництвом Рача В. А. [5]. Основні аспекти використання органами влади проектного підходу як одного з інноваційних механізмів державного управління, є об'єктом наукового дослідження Федорчак О. В. [14]. Європейський досвід територіального планування та проектного розвитку регіону досліджений групою науковців під керівництвом Василя Куйбіди [12].

Незважаючи на достатньо розроблену науково-методичну базу проектного управління розвитком регіонів та міст, несистемними є дослідження питання узгодження дій суб'єктів регіонального управління при реалізації програм соціально-економічного розвитку регіонів та державних (регіональних) цільових програм, що безпосередньо впливає на кінцевий результат.

Мета запропонованої статті полягає у дослідженні організаційно-правових засад взаємодії органів публічної влади при розробці програмних документів та визначенні інструментів погодження дій суб'єктів управління при балансуванні цілей та розподілі ресурсів проектів і програм.

Державна стратегія регіонального розвитку є інструментом здійснення державної регіональної політики й являє собою укрупнену модель реалізації загальнонаціональної мети: визначення цілей, існуючих тенденцій і закономірностей розвитку; формування стратегічних пріоритетів у структурній, інвестиційній, інноваційній, соціальній політиці по регіонах, визначення етапів і механізмів їх реалізації. Це здійснюватиметься через розроблення стратегій розвитку регіонів і міст та їх реалізацію через програми та проекти.

Стратегія розвитку регіону, як складова загальнодержавної системи планування розвитку, є моделлю досягнення соціально-економічних цілей регіону, які конкретизують загальнонаціональну мету держави в особливих умовах відповідних територій субнаціональ-

ного рівня. На її основі розробляються стратегічні плани і регіональні цільові програми, що містять кількісні та якісні економічні показники, які ідентифікують конкретні дії по певних цілях та напрямках діяльності (від стратегічних до поточних по роках реалізації), визначають виконавців, ресурси та строки виконання.

Основним нормативно-правовим актом, який регулює процес розроблення стратегій розвитку регіонів, є Методичні рекомендації щодо формування регіональних стратегій розвитку, затверджені Міністерством економіки України (далі – Методичні рекомендації) [10]. Відповідно до Методичних рекомендацій, регіональна стратегія розвитку є стратегічним планом розвитку регіону, що визначає цілі, завдання, пріоритети, напрями економічного і соціального розвитку областей на середньостроковий та довгостроковий періоди. Проекти стратегій розробляються обласними державними адміністраціями на основі відповідного рішення обласних рад.

Програмування – основний принцип розроблення стратегії регіонального розвитку. Регіональні стратегії розвитку разом із Державною стратегією регіонального розвитку є основою для розроблення програм економічного і соціального розвитку регіонів України (середньострокових та щорічних), які в свою чергу є основою для розробки державних і регіональних цільових програм. Отже, політика регіонального розвитку здійснюється на основі взаємозв'язаних довгострокових стратегій, планів та програм розвитку як на державному, так і на адміністративно-територіальному рівні.

У 1996 році статтею 116 Конституції України за Кабінетом Міністрів України закріплена розробка і здійснення загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України; статтею 119 за місцевими державними адміністраціями закріплено забезпечення на відповідній території виконання державних і регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку, програм охорони довкілля, а в місцях компактного проживання корінних народів і національних меншин – також програм їх національно-культурного розвитку.

Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» встановлено загальний порядок розроблення, затвердження та виконання прогнозних і програмних документів економічного й соціального розвитку, а також права та відповідальність учасників. Статтею 1 визначається, що «Програма економічного і соціального розвитку України – документ, в якому визначаються цілі та пріоритети економічного і соціального розвитку, засоби та шляхи їх досягнення, формується взаємоузгоджена і комплексна система заходів органів законодавчої і виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, спрямованих на ефективне розв'язання проблем економічного і соціального розвитку, досягнення стабільного економічного зростання, а також характеризуються очікувані зміни у стані економіки та соціальної сфери» [6].

Державна (регіональна) цільова програма – це комплекс взаємопов'язаних завдань і заходів, які спрямовані на розв'язання найважливіших проблем розвитку держави, окремих галузей економіки або адміністративно-територіальних одиниць, здійснюються з використанням коштів Державного бюджету України та узгоджені за строками виконання, складом виконавців, ресурсним забезпеченням.

У 2003 році Кабінет Міністрів України затвердив «Порядок розроблення прогнозних і програмних документів

економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету», в якому визначений перелік основних прогнозних і програмних документів держави, їх структура та порядок розроблення [11].

Організація розроблення та виконання державних і регіональних програм відбувається на всіх рівнях управління. В основу діяльності місцевих державних адміністрацій покладений програмно-цільовий підхід: підготовка регіональних програм належить до компетенції обласних та районних державних адміністрацій, а їх затвердження здійснюється на пленарних засіданнях відповідних рад.

На регіональному рівні обласними державними адміністраціями розробляються програми соціально-економічного розвитку областей, структуру яких на короткостроковий період затверджено Постановою Кабінету Міністрів України «Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету» [11] та регіональні цільові програми, порядок розроблення яких регулюється Методичними рекомендаціями щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання, затвердженими Наказом Міністерства економіки України [9].

Відповідно до Методичних рекомендацій, регіональна цільова програма – це «сукупність взаємопов'язаних завдань і заходів, узгоджених за строками та ресурсним забезпеченням з усіма задіяними виконавцями, спрямованих на розв'язання найактуальніших проблем розвитку регіону або окремих галузей економіки чи соціально-культурної сфери регіону, реалізація яких здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету і є складовою щорічної програми соціально-економічного розвитку області на рік». Програма вважається комплексною, якщо вона об'єднує декілька програм споріднених напрямів відповідної галузі.

Право ініціювати та розробляти Програми мають: відділи і галузеві управління ОДА та обласні ради, райдержадміністрації, виконкоми міських рад міст обласного значення, територіальні органи міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, правоохоронні та контролюючі органи, наукові установи, підприємства, організації області.

Аналіз досвіду розробки та реалізації регіональних цільових програм показав, що органи публічної влади при розробці програмних документів використовують програмно-цільовий метод лише як метод планування без формування системи управління програмою, що призвело до низької результативності використання цього методу. Найчастіше цільове програмування зводиться тільки до планування заходів програм, у той час як існує потреба не лише у розробці, але й у дієвих інноваційних інструментах моніторингу та реалізації програм.

Ефективними інструментами реалізації регіональних цільових програм мають стати засоби проектного менеджменту, зокрема, такі як: ієрархічна структура робіт, діаграма Ганта, ресурсні профілі та матриця відповідальних. Ієрархічну структуру робіт доцільно застосувати при формуванні операційних цілей та завдань стратегії. Діаграму Ганта варто застосовувати при календарному плануванні реалізації цілей та завдань. Ресурсні профілі можна використовувати для оптимального розподілу в часі ресурсів, необхідних для реалізації Програми. Матрицю відповідальних доцільно

використовувати для призначення відповідальних виконавців за реалізацію Програми.

У 2010 році Міністерством регіонального розвитку та будівництва України розроблено «Методичні рекомендації щодо формування та впровадження Програм підвищення конкурентоспроможності територій» [8]. Програма підвищення конкурентоспроможності території є середньостроковим планом розвитку території, що визначає цілі, конкурентні переваги, обмеження, напрями, інструменти та механізми підвищення конкурентоспроможності території у середньостроковому періоді (3-5 років). У Програмі, з урахуванням загальнодержавних пріоритетів, оцінки рівня конкурентоспроможності, визначаються системні, міжгалузеві програми, та секторальні проекти розвитку території, механізми та інструменти реалізації визначених програм та проектів, і управління реалізацією проектів.

Програма підвищення конкурентоспроможності території не є аналогом довгострокового комплексного плану соціально-економічного розвитку. Дана Програма визначає тільки найістотніше для виживання, адаптації і розвитку території в конкурентному ринковому середовищі. Програма стосується лише тих галузей і сфер життя, які мають визначальне значення для існування території в кожний конкретний період, можуть дати сильний імпульс його розвитку.

Формування Програми є складовою реалізації Стратегії соціально-економічного розвитку території.

Важливо зазначити, що це перший методичний документ, запропонований урядом, у якому рекомендується використання інструментів проектного менеджменту для розробки та реалізації програм. Зокрема, серед інструментів та механізмів:

- розробки Програми – алгоритм, дерево цілей, методи стратегічного управління, PEST – аналіз, SWOT – аналіз, система цільових програм, міжгалузеві програми, проекти розвитку територій, інвестиційні проекти відповідно до стандартів ЄС, кластерні ініціативи, управління портфелями проектів тощо;
- реалізації Програми – заходи з організаційного забезпечення – пропозиції щодо налагодження ефективної взаємодії між територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади, місцевою державною адміністрацією, органом місцевого самоврядування стосовно розробки та реалізації Програми; формування Офісу з управління проектами; забезпечення участі органів місцевого самоврядування у грантових програмах міжнародних донорських організацій; забезпечення участі наукових закладів, бізнес-асоціацій та громадських організацій тощо та система моніторингу реалізації програми.

Отже, як видно з проаналізованої нормативної бази формування прогнозних і програмних документів щодо регіонального розвитку, найслабкішим місцем є організаційна структура управління Програмами.

Виходячи з трьох рівнів системи управління розвитком регіону, – державне управління на регіональному рівні, державне регулювання регіонального розвитку; регіональне управління [1]; трьох рівнів системи прогнозних і програмних документів – довгострокові, середньострокові та короткострокові [7], доцільно виділяти і три види організаційних структур управління Програмами регіонального розвитку: стратегічний, проектний, оперативний (як це прийнято в ЄС).

У цьому аспекті доречним є підхід до організаційної структури управління розвитком регіону, що розроблено Морозом Є. Л. [2]. На думку науковця, на засадах *стратегічних організаційних структур* повинні функціонувати постійно діючі органи державного управління регіоном, які реалізують функції стратегічного, довгострокового планування соціально-економічного розвитку, безперервність збору даних і їхнього аналізу, визначення цільових показників розвитку, розробки заходів щодо розвитку регіонів, організації проектів розвитку регіонів і контролю за їхньою реалізацією. Стратегічні організаційні структури управління відрізняються централізованим характером, необхідним для забезпечення єдності прийнятих стратегічних рішень і довгострокового розвитку регіону. *Проектні організаційні структури* управління доцільно створювати на період життєвого циклу проекту розвитку територіальної системи, тобто це тимчасово діючі державні структурні одиниці. Проектні структури реалізують функції управління проектом розвитку, починаючи з розробки і до його завершення, аналізу, добору і детального проектування підпроектів, що входять у рамки проекту, організації їхнього фінансування, контролю за їхньою реалізацією. *Оперативними організаційними структурами управління* можуть бути різного роду підприємства й організації як тимчасового, так і постійного характеру, що відповідають за реалізацію окремих підпроектів, які входять у рамки проекту розвитку територіальної системи. Оперативні організаційні структури управління можуть бути як державні, так і комерційні чи суспільні. Вони зв'язані з проектними структурами тільки шляхом реалізації фінансування і контролю. Оперативні структури управління характеризуються значною децентралізацією.

На наш погляд, запропонована Морозом Є.Л. модель відповідає загальноприйнятому в ЄС підходу до розробки регіональних стратегій та реалізації регіональних програм, але потребує:

- по-перше, ретельного доопрацювання інституціональних засад формування проектного і оперативного рівнів управління (про що наголошується і в Методичних рекомендаціях щодо Програм підвищення конкурентоспроможності);
- по-друге, визначення джерел ресурсного забезпечення функціонування цих рівнів управління відповідно до сфери їх компетенції;
- по-третє, забезпечення координації дій розробників та учасників Програм; зворотного зв'язку з громадськістю, науковими колами, бізнес-середовищем; узгодження цілей, інтересів і ресурсів по всіх етапах реалізації Програм.

✎ Розроблення стратегії розвитку регіону актуальне через низку причин: по-перше, стратегія становить основу для подальшого розроблення інших програмних і проектних документів щодо розвитку області; по-друге, вона містить обґрунтування для укладання угоди між центром і регіоном на спільне фінансування протягом кількох років тих завдань, які відображають сферу інтересів як держави, так і регіону і підлягають першочерговому виконанню; по-третє, розроблення стратегії сприяє формуванню нових відносин між учасниками регіонального розвитку. Але реалізація стратегії відбувається через програми і проекти регіонального розвитку, що потребує чіткої організаційної системи управління, здатної забезпечити взаємозв'язок і взаємодію органів публічної влади на стратегічному, проектному та оперативному рівнях.

Подальших наукових досліджень потребує питання щодо налагодження ефективної взаємодії між територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади, місцевою державною адміністрацією, органом місцевого самоврядування стосовно розробки та реалізації Програм.

Література.

1. Безверхнюк Т. М. Роль принципів «європейського регіоналізму» в організації вітчизняної системи регіонального управління / Т.Безверхнюк // Теоретичні та прикладні питання державотворення : електронне наукове фахове видання Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України. – Вип. 1–2007. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/tpdp/index.html>.
2. Вісящев В. А., Морозов Є. Л. Організаційний механізм державного управління програмами та проектами соціально-економічного та науково-технічного розвитку регіону // Менеджер. – 2004. – №2. – С.25–29.
3. Грамоткин И. Управление проектами как инструмент социально-экономического развития Украины / Игорь Грамоткин // Зеркало недели – № 40. – 17-23 октября 2009 г.
4. **Креативные технологии управления проектами и программами:** Монография / Бушуев С. Д., Бушуева Н. С., Бабаев И. А. – К.: «Саммит-Книга», 2010. – 768 с.
5. Практичні інструменти регіонального та місцевого розвитку [Текст] : навч. посіб. / [В. А. Рач, А. Гоне, М. А. Черенкова, О. А. Зеленко, О. М. Рач, О. В. Росошанська, П. Свяневич, О. М. Куцел, Д. Літч, О. М. Медведєва, Г. С. Черепаха] ; за заг. ред. Валентина Анатолійовича Рача. – Луганськ : Віртуальна реальність, 2007. – 156 с.
6. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України [Текст] : Закон України № 1602 від 23 березня 2000 р. – [чинний] / Верховна Рада України // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 25. – Ст. 195. – (Нормативно-правовий документ ВРУ. Закон).
7. Про затвердження Концепції вдосконалення системи прогнозних і програмних документів з питань соціально-економічного розвитку України : розпорядження Кабінету Міністрів України № 504 від 4 жовтня 2006 р. – [чинний] / Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – 2007. – (Нормативно-правовий документ КМУ. Розпорядження). – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.
8. Про затвердження Методичних матеріалів щодо формування та впровадження Програм підвищення конкурентоспроможності територій: наказ Міністерства регіонального розвитку та будівництва України № 300 від 6 серпня 2010 р. – [чинний] / Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.
9. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо порядку розроблення регіональних цільових програм, моніторингу та звітності про їх виконання : наказ Міністерства економіки України № 367 від 4 грудня 2006 р. – [чинний] / Міністерство економіки України [Електронний ресурс]. – 2006 р. – (Нормативно-правовий документ Мінекономіки України. Наказ). – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.
10. Про затвердження методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку : наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України № 224 від 29 липня 2002 р. – [чинний]

/ Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції України [Електронний ресурс] – 2002. – (Нормативно-правовий документ Мінекономіки України. Наказ). – Режим доступу : <http://www.me.gov.ua>.

11. Про розроблення прогнозних і програмних документів економічного і соціального розвитку та складання проекту державного бюджету : постанова Кабінету Міністрів України № 621 від 26 квітня 2003 р. – [чинний] / Кабінет Міністрів України // Офіційний вісник України [Електронний ресурс]. – 2003. – (Нормативно-правовий документ КМУ. Постанова). – Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>.

12. Регіональний розвиток та просторове планування територій: досвід України та інших держав-членів Ради Європи / В. С. Куйбіда, В. А. Негода, В. В. Толкованов. – Київ, Видавництво «Крамар», 2009. – 170 с.

13. Чикаренко, І. Сутність і характерні особливості муніципальних проектів розвитку / І. Чикаренко // Актуал. пробл. держ. упр. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 4 (30). – С. 253–259.

14. Федорчак О. В. Проектний підхід як інноваційний механізм державного управління [Електронний ресурс] / О. В. Федорчак // Державне управління : теорія та практика : електрон. наук. фах. журн. – Вип. 1. – К. : НАДУ, 2006. – Режим доступу : <http://www.nbu.gov.ua>.

15. Цегольник П. А. Технологія управління проектами в державному управлінні : потенціал застосування та шляхи підготовки фахівців [Текст] / Петро Цегольник // Вісн. УАДУ. – Вип. 3. – К. : УАДУ, 2001. – С. 346–353.

16. Шаров Ю. П. Оцінка суспільної корисності муніципальних інвестиційних проектів [Текст] / Юрій Павлович Шаров // Вісн. УАДУ. – Вип. 2. – К. : УАДУ, 2001. – С. 78–85.

17. Шаров Ю. П. Основи цілепокладання в проектно-орієнтованій системі стратегічного планування муніципального розвитку / Ю. Шаров, І. Чикаренко // Актуал. пробл. держ. упр. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2006. – Вип. 3 (25). – С. 223–228.

УДК 332.13

Катерина Ровинська

ПИТАННЯ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРИНЦИПІВ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІЙ

В статті розглянуто сучасні підходи до принципів корпоративного управління та їх застосування у різних сферах діяльності. Визначено напрями впровадження «корпоративізму» в систему соціально-економічного розвитку територій

Ключові слова: корпоративне управління, соціально-економічний розвиток, Базельський комітет, корпоративізм.

↗ Глобальна фінансова криза останніх років стала індикатором якості системи державного управління в країнах та управлінських структурах, взагалі, з

точки зору як стійкості до зовнішніх чинників, так і гнучкості та здатності швидко пристосовуватися до нових умов. Відтак, перед органами державного управління постає нелегке завдання: підвищити стійкість економічної системи як країни в цілому, так і регіонів зокрема, без посилення втручання у її діяльність.

Фундаментальні зміни, що відбулися за останні роки в структурі та обсягах капіталу, поряд з глобалізацією фінансових ринків, зумовили необхідність розробки міжнародних загальноприйнятних стандартів, які допомогли б визначити інвестиційну привабливість не тільки окремих підприємств, а й цілих регіонів і побудувати систему їх ефективного управління та контролю. Все це сприяє розвитку та становленню корпоративного управління як, з одного боку, самостійного економіко-правового інституту в сфері державного регулювання економіки, через який спрямовуються та контролюються акціонерні товариства, а з іншого – як організаційно-правової форми функціонування органів державного управління та місцевого самоврядування.

↗ Суттєвий внесок у дослідження механізмів державного управління, у тому числі й в різних сферах економіки, зробили такі вітчизняні вчені, як: А. Г. Ахлємов, В. Д. Бакуменко, І. К. Бистряков, О. Ю. Бобровська, В. Г. Бодров, В. Є. Воротін, М. В. Гаман, С. Д. Дзюбик, В. П. Марущак, А. В. Мерзляк, М. М. Миколайчук, О. Г. Мордвінов, Н. Р. Нижник, О. Ю. Оболенський, В. М. Рижих, І. В. Розпутенко та інші.

Проте недослідженість та невивченість особливостей державного регулювання корпоративного управління у фінансовому секторі, в якому домінують комерційні банки, призводить до їх неефективного управління та відсутності привабливості для потенційних інвесторів, унаслідок чого страждає, перш за все, економіка України. У зв'язку з цим, наукові дослідження, присвячені вирішенню цього аспекту корпоративного управління мають високу і сталу актуальність.

↗ Метою статті є визначення ступеня впровадження принципів корпоративного менеджменту в управлінську практику та визначення напрямів впровадження корпоративізму в систему соціально-економічного розвитку територій.

↗ Стратегічним напрямом змін в економічному секторі є наближення до кращої практики організації взаємодії усіх учасників процесу та зацікавлених сторін, враховуючи досвід розвитку інших країн. Основними цілями реформування системи державного управління мають стати зміцнення стійкості економічної системи, що виключає можливість виникнення системних ризиків, відновлення і зміцнення довіри до економічної системи з боку інвесторів, зокрема іноземних, підвищення якості реалізації оборотних коштів підприємств та їх трансформації у кредити та інвестиції.

Одним з вагомих чинників забезпечення ефективності системи управління є її структура.

Розглядаючи сучасні структури управління, колектив авторів на чолі з Н. Нижник надає переваги та недоліки лінійного, функціонального, лінійно-штабного, дивізіонального, матричного та лінійно-функціонального типів структур. Однак, у підсумку зроблено висновок, що наведені структури існують давно і є лише різними модифікаціями ієрархічних структур, які «...не дозволяють вирішувати проблеми координації функціональних ланок по горизонталі, підвищення відповідальності та розширення повноважень керівників нижчих і середніх рівнів, звільнення вищого ешелону від оперативного контролю»

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Мета

Вигляд основного матеріалу

Постановка проблеми